

## 5. AMMATILLINEN PERUSKOULUTUS

### 5.1. Rahoitettava toiminta ja rahoituksen yleiset perusteet

Ammatillinen peruskoulutus on ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta. Vammaisille opiskelijoille järjestettävää valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta, maahanmuuttajille järjestettävää ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta ja kotitalousopetusta muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena voidaan järjestää järjestämisluvan mukaisesti ja siten kuin asetuksella säädetään. Lisäksi voidaan järjestää järjestämisluvan mukaisesti ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta.

Opetusministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle luvan koulutuksen järjestämiseen.

Järjestämisluvassa määrätään koulutustehtävä, joka sisältää määräykset koulutusaloista, tutkinnoista, opetuskielestä, kunnista, joissa koulutusta voidaan järjestää, opiskelijamääristä, erityisestä koulutustehtävästä, koulutuksen järjestämismuodosta ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.

Ammatillisen peruskoulutuksen valtionosuuden/rahoituksen saajia vuonna 2015 on 130.

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus määräytyy opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja opiskelijamäärän tulosta.

### 5.2. Yksikköhinnan määräytyminen

#### 5.2.1. Yksikköhintojen laskenta

Valtioneuvosto vahvistaa ammatillisen koulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan varainhoitovuotta edeltävän vuoden syyskuussa. Vuonna 2015 ammatillisen koulutuksen keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on 10 782,42 euroa/opiskelija.

Valtiontalouden säästötoimien vuoksi ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan kohdistuu yhteensä 62 miljoonan euron säästöt vuonna 2015 vuoden 2014 talousarvioon verrattuna. Säästöistä yksikköhintarahoitukseen on kohdistettu – 46,5 milj. euroa ja lisäksi ammatilliseen peruskoulutukseen kohdistetaan opiskelijamäärien sopeuttamisen kautta menovähennystä 15,5 milj. euroa vuonna 2015.

Säästötoimien vuoksi keskimääräiseen yksikköhintaan ei ole tehty vuosina 2013 ja 2014 kustannustason muutoksesta aiheutuvia tarkistuksia (indeksikorotuksia), mutta vuoden 2015 keskimääräiseen yksikköhintaan on valtiontalouden kehyspäätöksen mukaisesti tehty 1,1 prosentin indeksikorotus.

Yksikköhinnan muutos vuodesta 2014 vuoteen 2015 on - 1,7 %.

Ammatillisen peruskoulutuksen koulutusaloittain laskettuja yksikköhintoja porrastetaan erityisen kalliiden koulutusten osalta. Koska porrastuksilla ei lisätä valtion ja kuntien rahoitusosuutta ammatilliseen peruskoulutukseen siitä, mitä keskimääräisillä yksikköhinnoilla laskettuna saadaan, tasaan porrastukset kaikilta erillisillä tasauskertoimilla.

Vuoden 2006 alusta luovuttiin hankekohtaisista perustamiskustannuksiin myönnettävistä valtionosuuksista, opetusministeriön vahvistaman vuosivuokran perusteella tehtävästä yksikköhinnan korotuksesta sekä investointilisästä. Näiden sijasta kirjanpidon mukaiset poistot luetaan mukaan yksikköhinnan laskennassa käytettäviin valtakunnallisiin kokonaiskustannuksiin. Siirtymäkautena, kun poistot vielä ovat nykyistä perustamishankerahoitusta pienemmät, yksikköhintaan tehdään nykyisen perustamishankkeiden rahoitustason mukainen korotus ns. takuusumman perusteella. Takuusummaa (831,32 €) laskettaessa on otettu huomioon valtion rahoitus perustamishankkeisiin (v. 2005 taso), investointilisä ja niin sanotut pienet hankkeet. Vuoden 2015 keskimääräisessä yksikköhinnassa takuukorotus on 426,78 € Takuusumma sisältyy alakohtaisiin yksikköhintoihin samassa suhteessa kuin toteutuneet alakohtaiset poistot.

Ensimmäinen tasauskerroin lasketaan koulutusaloittain ja se tasaa koulutusaloittain tehtyjä porrastuksia ko. koulutusalan yksikköhintaan. Toisella tasauksella tasataan korotusten vaikutukset valtioneuvoston asetuksen mukaiseen keskimääräiseen yksikköhintaan tasauskertoimella 0,984079. Kerroimen mukaista tasausta ei tehdä niihin korotuksiin eikä rahoituksiin, jotka perustuvat keskimääräiseen yksikköhintaan, kuten esimerkiksi majoituskorotus ja vammaisten valmentava ja kuntouttava koulutus.

Tuloksellisuuden perusteella jaetaan 3 % tulosindeksin laskennan piirissä olevien koulutuksen järjestäjien valtionosuuden laskennallista perustetta vastaavasta euromäärästä. Tuloksellisuuden perusteella myönnettävän rahoituksen osuus 3 % on vähennetty toisen tasauskerroimen yhteydessä.

Taulukko 4. Koulutusalojen yksikköhinnat vuonna 2015 sekä ensimmäisellä tasauskertoimella kerrottuna:

Koulutusala	Koulutusalan yksikköhintaan sisältyvä investointien takuusumma v. 2015	Koulutusalan yksikköhinta opiskelijaa kohti v. 2015	Tasauskerroin 1	Tasattu yksikköhinta v. 2015
1. Humanistinen ja kasvatusala	345,97	10 054,66	0,947923	9 531,05
2. Kulttuuriala	421,38	11 372,32	0,880704	10 015,65
3. Yht.kuntat., liiket. ja hallinnonala	240,31	7 746,01	0,931168	7 212,84
4. Luonnontieteiden ala	254,43	8 171,48	0,922831	7 540,89
5. Tekniikan ja liikenteen ala	539,30	10 956,30	0,863918	9 465,34
6. Luonnonvara- ja ympäristöala	660,24	15 357,36	0,790601	12 141,54
7. Sosiaali-, terveys ja liikunta-ala	263,62	8 974,39	0,950491	8 530,08
8. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	414,70	10 786,21	0,883978	9 534,77
Yhteensä	426,78	10 782,42		

Vuoden 2015 yksikköhinnat perustuvat vuoden 2009 toteutuneisiin ammatillisen peruskoulutuksen kustannuksiin. Koulutusaloittaiset yksikköhinnat lasketaan ilman majoituksen ja sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen kustannuksia.

Koulutusaloittaisia yksikköhintoja porrastetaan rahoitusasetuksen mukaisesti niiden opiskelijoiden osalta, jotka ovat ns. porrastuskoulutuksessa tai erityisopetuksessa. Koulutusalan opiskelijakohmainen yksikköhinta saadaan kertomalla porrastettu alan yksikköhinta alakohtaisella tasauskerroimella (tasauskerroin 1). Koulutusalan euromäärä yhteensä saadaan kertomalla koulutusalan porrastettu ja tasattu yksikköhinta kyseisen koulutusalan opiskelijamäärällä.

Taulukko 5. Porrastetut koulutukset

Koulutusala	Koulutus	Korotus %
2. Kulttuuriala	- Musiikkialan perustutkintoon johtava koulutus	40
5. Tekniikan ja liikenteen ala	- Elintarvikealan perustutkintoon johtava meijerialan koulutusohjelma	35
	- Merenkulun perustutkintoon johtava koulutus	25
	- Logistiikan perustutkinto, kuljetuspalvelujen koulutusohjelma autonkuljettajakoulutus	35
	- linja-autonkuljettajan ja yhdistelmäajoneuvonkuljettajan koulutus	70
	- Lentokoneenasennuksen perustutkintoon johtava koulutus	55
	- Rakennusalan perustutkintoon johtava maanrakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelma	70
6. Luonnonvara- ja ympäristöala	- Metsäalan perustutkintoon johtava metsäkoneenkuljetuksen koulutusohjelma	90
	- Muu metsäalan perustutkintoon johtava koulutus	40
	- Hevostalouden perustutkintoon johtava koulutus	25
7. Sosiaali-, terveys ja liikunta-ala	- Liikunnanohjauksen perustutkintoon johtava koulutus	55
Kaikki alat	Erityisopetus	47

Kun koulutuksen järjestäjä järjestää koulutusta kahdella tai useammalla koulutusallalla, koulutuksen järjestäjän yksikköhinnaksi määrätään eri koulutusaloilla opiskelevien opiskelijoiden määrien ja koulutusaloittain laskettujen yksikköhintojen perusteella laskettu opiskelijamäärällä painotettu keskiarvo.

Eri koulutusalojen euromäärät lasketaan yhteen ja lisätään ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen, vammaisille opiskelijoille järjestettävän valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen ja maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen rahoitus, majoituskorotus sekä erityisen koulustehtävän erityisopetuksessa saaneiden järjestäjien osalta erityisopetuksen korotukset. Korotuksista on säädetty rahoitusasetuksessa (4, 9 ja 10 §:ssä).

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen rahoitus määräytyy ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta kerrottuna luvulla 0,70.

Vammaisille opiskelijoille järjestettävän valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen rahoitus määräytyy ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta kerrottuna luvulla 1,18.

Maahanmuuttajille järjestettävän ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus määräytyy ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta kerrottuna luvulla 0,84.

Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja niillä koulutuksen järjestäjillä, joille järjestämisluvassa on myönnetty järjestämisluvan kohdan 2.5 mukaiseen lupa järjestää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopetusta ja sen yhteydessä vammaisille annettavaa valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta, lasketaan rahoitus seuraavasti:

Taulukko 6. Erityisopetuksen korotukset erityisoppilaitoksissa

Erityisopetus erityisenä koulutustehtävänä / tutkintoon johtava peruskoulutus	Yksikköhinta
Erityisopiskelija	Koulutusalan keskihinta + koulutusalan keskihinta x 1,31
Vaikeasti vammainen opiskelija	Koulutusalan keskihinta + koulutusalan keskihinta x 1,31 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12
Vaikeasti vammainen opiskelija, joka tarvitsee henkilökohtaisen koulunkäyntiavustajan	Koulutusalan keskihinta + koulutusalan keskihinta x 1,31 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12 + keskimääräinen yksikköhinta x 2,72
Erityisopetus erityisenä koulutustehtävänä / valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sekä maahanmuuttajien valmistava koulutus	Yksikköhinta
Erityisopiskelija	Keskimääräinen yksikköhinta x 1,65
Vaikeasti vammainen opiskelija	Keskimääräinen yksikköhinta x 1,65 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12 (=yksikköhinta x 2,77)
Vaikeasti vammainen opiskelija, joka tarvitsee henkilökohtaisen koulunkäyntiavustajan	Keskimääräinen yksikköhinta x 1,65 + keskimääräinen yksikköhinta x 1,12 + keskimääräinen yksikköhinta x 2,72 (=yksikköhinta x 5,49)

Koulutuksen järjestäjän yksikköhinnan perustetta korotetaan majoitettujen opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 15 %:a keskimääräisestä yksikköhinnasta. Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa majoitettujen opiskelijoiden korotus on 63 % ammatillisen koulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta. Sisäoppilaitosmuotoisesti kansanopistoissa ja liikunnan koulutuskeskuksissa järjestetyn koulutuksen majoitetuista opiskelijoista keskimääräistä yksikköhintaa korotetaan johtuen 26 %:lla.

Lisäksi yksikköhinnassa otetaan huomioon harkinnanvarainen korotus. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää erityisen koulutustehtävän perusteella tai muusta erityisestä syystä tehtävästä yksikköhinnan korotuksesta. Harkinnanvaraista korotusta on myönnetty lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon kokoamiseen ns. vauhdittamishankkeisiin perusteena fuusioiden aiheuttamat lisäkustannukset.

Yksikköhinnan perustetta korotetaan toiminnan tuloksellisuuden perusteella neljälle viidesosalle tulosrahoituksen piirissä olevista koulutuksen järjestäjistä. Tulosindeksiä ei ole laskettu sellaisille koulutuksen järjestäjille, joista tulosindeksin laskennan edellyttämää tietoa ei ole ollut saatavilla tai joiden opiskelijamäärä on niin vähäinen, että tulosindeksiä ei ole voitu tilastollisesti luotettavalla tavalla laskea. Tuloksellisuusrahoituksen ulkopuolelle on rajattu myös erityisoppilaitokset.

Tulosrahoitus osana yksikköhintarahoitusta on laskettu siten, että ensin on määritelty se tulosindeksin arvo, jota suurempi pistemäärä neljällä viidesosalla koulutuksen järjestäjistä on. Koulutuksen

järjestäjän tulosindeksin edellä määritellyn tulosindeksin arvon (920) ylittävä pistemäärä kerrotaan tulosrahoitusyksikön hinnalla ja koulutusaloittaisten opiskelijamäärien summan sekä koulutusaloittain laskettujen yksikköhintojen painotetulla keskiarvon tulolla.

= ((Tulosindeksi – min. pistemäärä 920) \* yksikön hinta 0,3304850) \* alojen opiskelijamäärä yhteensä \* koulutusaloittain laskettu yksikköhinta/1000

Yksikön hinta (0,3304850) lasketaan seuraavasti:

Lasketaan koulutuksen järjestäjäkohtaisesti: (Tulosindeksi – min. pistemäärä 920) \* alojen opiskelijamäärä yhteensä \* koulutusaloittain laskettu yksikköhinta /1000. Näin saatujen koulutuksen järjestäjäkohtaisten tulojen summalla jaetaan tuloksellisuuteen kokonaisrahoituksesta erotettu euromäärä (n. 40 milj. euroa ilman alv).

Koulutuksen järjestäjäkohtainen yksikköhinta vuodelle 2015 saadaan siten, että yllä mainitulla tavalla laskettu euromäärä jaetaan koulutuksen järjestäjän ilmoittamalla 20.9.2014 opiskelijamäärällä.

Yksityisen koulutuksen järjestäjän osalta yksikköhintaan lisätään 5,20 % arvonlisäveron osuutta.

Esimerkki järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan laskennasta

### **5.2.2. Järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan määräytymisen yleiset perusteet**

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän yksikköhinta määräytyy ammatillisen koulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan ja koulutusaloittaisten yksikköhintojen perusteella (RahA 1766/2009, 4§).

Yksityisen koulutuksen järjestäjän yksikköhintaan lisätään arvonlisäveron osuus, joka vuonna 2015 on 5,2 %.

### **5.3. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytyminen**

Ammatillisen peruskoulutuksen ennakkollinen rahoitus määräytyy vuodelle 2015 opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja varainhoitovuotta edeltävän vuoden 2014 opiskelijamäärän tulosta. Rahoitus tarkistetaan toteutuneen opiskelijamäärän mukaiseksi vuoden 2015 loppuun mennessä. Opiskelijamäärien keskiarvo lasketaan painottamalla 20.1. opiskelijamäärää 7/12 ja 20.9. opiskelijamäärää 5/12. Toteutunutta vuotuista opiskelijamäärää verrataan järjestämisluvan mukaiseen opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymään enimmäisopiskelijamäärään ja järjestämisluvan ylimenevältä osalta ei rahoitusta myönnetä.

Lisätietoja antaa tarvittaessa erityisasiantuntija Lea Juhola 029533 1300.